

Soğuk Kaos: Kurumsallaşmış Belirsizlik ve Küresel Çatışmanın Dönüşümü

Yavuz KAYA

Önsöz

Bu makale, çağdaş küresel düzenin belirsizlik, kriz ve çatışma biçimlerini açıklamak amacıyla **Soğuk Kaos** kavramını analitik bir çerçeve olarak önermektedir. Soğuk Kaos, ne klasik savaş rejimlerinin güncellenmiş bir versiyonu ne de geçici kriz durumlarını açıklayan muğlak bir üst kavram olarak ele alınmaktadır. Aksine kavram, belirsizliğin kurumsallaştığı, krizlerin normalleştiği ve çatışmanın düşük yoğunluklu fakat sürekli biçimler aldığı özgül bir yönetim rejimini tanımlamayı amaçlamaktadır.

Makale, Soğuk Kaos'u hibrit savaş, gri bölge çatışmaları, risk toplumu, kontrol toplumu ve Mary Kaldor'un "Yeni Savaşlar" yaklaşımıyla karşılaştırmalı biçimde ele alarak kavramın literatürdeki konumunu netleştirmektedir. Bu karşılaştırma, Soğuk Kaos'un söz konusu yaklaşımları dışlamayan; ancak belirsizliğin **yönetsel işlevine** odaklanarak onları tamamlayan bir katkı sunduğunu göstermektedir.

Çalışma, kavramın analitik keskinliğini artırmak amacıyla Soğuk Kaos'u **ekonomik, teknolojik ve siyasal** alt tipler üzerinden ele almakta ve her bir alt tip için **operasyonel göstergeler** önermektedir. Ayrıca COVID-19 pandemi yönetimi kısa bir ampirik vaka olarak analiz edilerek Soğuk Kaos'un açıklama gücü somutlaştırılmaktadır.

Makale, Soğuk Kaos'un yalnızca makro düzeydeki iktidar ilişkilerini değil, aynı zamanda bireyin özneleşme biçimlerini de dönüştürdüğünü ileri sürmektedir. Kontrol toplumu, algoritmik iktidar ve gözetim kapitalizmi bağlamında ele alınan **kullanıcılaşan birey**, bu rejimin en görünmez fakat en etkili sonuçlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Son olarak çalışma, dijital haklar, veri egemenliği ve algoritmik şeffaflık gibi normatif başlıklar üzerinden Soğuk Kaos'a karşı geliştirilebilecek demokratik karşılıkları tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler:*Soğuk Kaos; kurumsallaşmış belirsizlik; kriz rejimi; kontrol toplumu; algoritmik iktidar; yeni savaşlar; kullanıcılaşan birey*

Cold Chaos: Institutionalized Uncertainty and the Transformation of Global Conflict

Yavuz KAYA

Abstract

This article proposes **Cold Chaos** as an analytical framework to explain contemporary global patterns of uncertainty, crisis, and conflict. Cold Chaos is neither treated as an updated version of classical war regimes nor as a vague umbrella concept describing temporary crises. Rather, it conceptualizes a distinct governance regime in which uncertainty becomes institutionalized, crises are normalized, and conflict assumes low-intensity yet continuous forms.

The article situates Cold Chaos in dialogue with existing literature on hybrid warfare, grey-zone conflicts, risk society, control society, and Mary Kaldor's "New Wars" approach. Through this comparative engagement, it argues that Cold Chaos does not replace these perspectives but complements them by focusing on the **governance function of uncertainty**.

To enhance analytical precision, the study introduces **economic, technological, and political** subtypes of Cold Chaos and proposes **operational indicators** for each. In addition, a brief empirical case study of COVID-19 pandemic governance is employed to demonstrate the explanatory capacity of the concept.

The article further argues that Cold Chaos operates not only at the macro level of power structures but also reshapes modes of subjectivity. Within the context of control society, algorithmic power, and surveillance capitalism, the emergence of the **user-subject** is identified as one of the most subtle yet consequential outcomes of this regime. Finally, the article discusses potential democratic responses to Cold Chaos, focusing on digital rights, data sovereignty, and algorithmic transparency.

Keywords : *Cold Chaos; institutionalized uncertainty; crisis regime; control society; algorithmic power; new wars; user subjectivity*

1. Giriş: Belirsizliğin Normalleştiği Bir Dünya

Yirmi birinci yüzyılın küresel düzeni, klasik siyasal ve uluslararası ilişkiler kavramlarıyla açıklanmakta giderek zorlaşmaktadır. Savaş ve barış arasındaki ayrımın net olduğu, krizlerin istisnai kabul edildiği ve düzenin yeniden tesis edilmesinin mümkün görüldüğü yaklaşımlar, günümüz dünyasında karşılaşılan süreklileşmiş belirsizlik hâlini açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Ekonomik dalgalanmalar, enerji krizleri, dijital güvenlik tehditleri, salgınlar ve jeopolitik gerilimler, geçici sapmalar olarak değil; kalıcı ve iç içe geçmiş yönetim koşulları olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda çağdaş küresel düzen, ne açık bir savaş rejimi ne de istikrarlı bir barış ortamı olarak tanımlanabilmektedir. Aksine mevcut durum, belirsizliğin olağanlaştığı, krizlerin çözülmek yerine yönetildiği ve çatışmanın düşük yoğunluklu fakat sürekli biçimler aldığı bir yapı sergilemektedir. Bu yapı, mevcut literatürde hibrit savaş, gri bölge çatışmaları, risk toplumu ve kontrol toplumu gibi kavramlarla açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak bu yaklaşımlar, belirsizliğin ve krizin **kurumsal bir norm hâline gelişini** bütünlüklü biçimde kavramakta sınırlı kalmaktadır.

Bu makale, söz konusu kavramsal boşluğu doldurmak amacıyla **Soğuk Kaos** kavramını analitik bir çerçeve olarak önermektedir. Soğuk Kaos, belirsizlik ve krizin geçici durumlar değil; modern iktidar yapıları içinde işlevselleştirilen ve süreklilik kazanan yönetim biçimleri hâline geldiği bir çatışma rejimini ifade etmektedir. Bu rejimde kaos, düzensizlik ya da kontrol kaybı anlamına gelmemekte; aksine yönlendirilen, dağıtılan ve yönetilen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Önemle vurgulanmalıdır ki Soğuk Kaos, belirsizlik ve krizlerin merkezi ve bilinçli bir tasarımın ürünü olduğu varsayımına dayanmamaktadır. Belirsizlik çoğu zaman karmaşık, çok aktörlü ve öngörülemeyen süreçlerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bu belirsizlik, ortaya çıktıktan sonra iktidar yapıları tarafından **araçsallaştırılmakta, yönetilmekte ve süreklileştirilmektedir**. Bu yönüyle Soğuk Kaos, niyetlerden ziyade sonuçlar ve işlevler üzerinden işleyen bir iktidar rejimi olarak ele alınmaktadır.

Soğuk Kaos'un ayırt edici özelliği, gücün kullanım biçiminde yatmaktadır. Açık askerî çatışmaların yerini; veri akışları, enerji bağımlılıkları, ekonomik baskılar, algı yönetimi ve algoritmik yönetim mekanizmaları almaktadır. Çatışma, ilan edilen cepheler üzerinden değil; görünmez, dağınık ve süreklilik arz eden müdahaleler yoluyla sürdürülmektedir. Bu durum, klasik egemenlik, güvenlik ve meşruiyet anlayışlarının yeniden düşünülmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu makalenin amacı, Soğuk Kaos'u kapalı ve mutlak bir teori olarak sunmak değildir. Aksine çalışma, bu kavramı çağdaş küresel düzenin işleyişini anlamaya yönelik **açık, eleştirel ve tartışmaya elverişli** bir analitik araç olarak konumlandırmaktadır. Makale boyunca Soğuk Kaos, mevcut literatürle karşılaştırmalı biçimde ele alınacak; kavramın sınırları, alt tipleri ve eleştirel boyutları sistematik olarak tartışılacaktır.

Bu çerçevede çalışma, belirsizliğin nasıl kurumsallaştığını, krizlerin nasıl normalleştirildiğini ve bu süreçlerin siyasal meşruiyet, toplumsal katılım ve bireysel öznelik üzerindeki etkilerini incelemeyi hedeflemektedir. Soğuk Kaos, bu anlamda yalnızca çağdaş dünyaya ilişkin bir teşhis değil; aynı zamanda eleştirel düşünceyi yeniden kurmaya yönelik kavramsal bir davet olarak ele alınmaktadır.

2. Literatürde Konumlanma: Soğuk Kaos Ne Değildir?

Soğuk Kaos kavramının analitik değerini ortaya koyabilmek için, öncelikle mevcut literatürdeki yaklaşımlarla ilişkisini netleştirmek gerekmektedir. Bu bölümün amacı, Soğuk Kaos'u mevcut kavramların basit bir yeniden adlandırması olarak sunmak değil; aksine, hangi noktalarda bu literatürlerden beslendiğini ve hangi açılardan onlardan ayrıştığını açık biçimde ortaya koymaktır. Bu bağlamda temel soru şudur: **Soğuk Kaos neyi açıklar ve aynı derecede önemli olarak, neyi açıklamaz?**

2.1. Hibrit Savaş Yaklaşımı ve Sınırları

Hibrit savaş literatürü, özellikle askerî ve güvenlik çalışmalarında, çağdaş çatışmaların çok boyutlu doğasını açıklamak için geliştirilmiştir. Bu yaklaşım, askerî güç ile ekonomik baskılar, siber saldırılar, bilgi savaşı ve vekil aktörlerin eşzamanlı kullanımına dikkat çekmektedir. Hibrit savaş, klasik savaş anlayışının yetersiz kaldığı noktaları görünür kılması bakımından önemli bir katkı sunmaktadır.

Bununla birlikte hibrit savaş kavramı, hâlen **savaş merkezli bir ontolojiye** sahiptir. Çatışma, her ne kadar dolaylı ve karmaşık biçimler alsa da, nihai olarak askerî mantık etrafında düşünülmektedir. Soğuk Kaos ise çatışmayı yalnızca askerî bir süreç olarak ele almaz; belirsizliğin ve krizin **askerî olmayan alanlarda** da kurumsallaştığı bir rejimi tanımlar. Bu yönüyle Soğuk Kaos, hibrit savaşın kapsayamadığı sivil, ekonomik ve yönetsel boyutları analizin merkezine taşır.

2.2. Gri Bölge Çatışmaları

Gri bölge kavramı, savaş ile barış arasındaki belirsiz alanları tanımlamak için geliştirilmiştir. Bu literatür, açık savaş ilanını olmaksızın yürütülen baskı, sabotaj ve etki operasyonlarını anlamaya çalışır. Gri bölge, belirsizliğin stratejik bir avantaj olarak kullanıldığını göstermesi açısından Soğuk Kaos'a yakın görünmektedir.

Ancak gri bölge yaklaşımı, belirsizliği çoğunlukla **taktiksel ve geçici** bir araç olarak ele alır. Soğuk Kaos'ta ise belirsizlik, geçici bir ara durum değil; **süreklilik kazanmış bir yönetim koşuludur**. Dolayısıyla Soğuk Kaos, gri bölge çatışmalarını kapsayabilen, fakat onlarla sınırlı olmayan daha geniş bir analitik çerçeve sunar.

2.3. Risk Toplumu Yaklaşımı

Ulrich Beck'in risk toplumu kuramı, modern toplumların giderek daha fazla kendi ürettikleri risklerle yüzleştiğini ileri sürer. Bu yaklaşım, belirsizlik, güvensizlik ve risk algısının siyasal karar alma süreçlerindeki rolünü anlamak açısından son derece değerlidir.

Bununla birlikte risk toplumu yaklaşımı, belirsizliği çoğunlukla **yan etki** olarak ele alır. Riskler, modernleşmenin istenmeyen sonuçlarıdır. Soğuk Kaos ise belirsizliğin yalnızca bir yan ürün değil; **yönetsel bir kaynak** hâline geldiğini ileri sürer. Risk toplumu, risklerin varlığını teşhis ederken; Soğuk Kaos, bu risklerin nasıl yönetildiğini ve sürdürüldüğünü analiz eder.

2.4. Kontrol Toplumu ve Mikro İktidar

Deleuze'un kontrol toplumu yaklaşımı, disiplin toplumundan farklı olarak iktidarın süreklilik arz eden, akışkan ve dijital biçimlerine dikkat çeker. Bu literatür, bireyin gözetim, ölçüm ve yönlendirme mekanizmalarıyla nasıl kuşatıldığını ortaya koyar.

Soğuk Kaos, bu yaklaşımı reddetmez; aksine **makro ölçekte tamamlar**. Kontrol toplumu bireysel ve toplumsal düzeydeki iktidar ilişkilerini analiz ederken, Soğuk Kaos bu kontrol mantığının küresel siyasal ve jeopolitik ölçekte nasıl işlediğini göstermeyi amaçlar. Böylece mikro düzeydeki kontrol mekanizmaları ile makro düzeydeki kriz rejimleri arasında kavramsal bir köprü kurulur.

2.5. Gözetim Kapitalizmi ve Kriz Ekonomisi ile İlişki

Zuboff'un gözetim kapitalizmi yaklaşımı, veri toplama ve davranışsal yönlendirme süreçlerinin ekonomik ve siyasal boyutlarını derinlemesine analiz eder. Bu yaklaşım, bireyin kullanıcılaşması ve algoritmik iktidarın yükselişi açısından Soğuk Kaos ile doğrudan ilişkilidir.

Ancak Soğuk Kaos, gözetim kapitalizmini yalnızca mikro düzeydeki bir ekonomik model olarak değil; **makro düzeyde bir kriz rejiminin parçası** olarak ele alır. Benzer biçimde Tooze'un kriz ekonomisi analizleri, finansal ve ekonomik krizlerin süreklileşmesini tarihsel bağlama oturtur. Soğuk Kaos, bu sürekliliği yalnızca ekonomik değil, siyasal ve yönetsel bir norm olarak kavramsallaştırır.

2.6. Soğuk Kaos Ne Değildir?

Bu karşılaştırmalar ışığında Soğuk Kaos'un sınırlarını açık biçimde belirtmek mümkündür. Soğuk Kaos:

- Her kriz durumunu otomatik olarak açıklayan bir “üst kavram” değildir.
- Geçici ve hızla çözümlenen belirsizlikleri kapsamaz.
- Merkezi, tekil ve bilinçli bir küresel plan varsayımına dayanmaz.
- Savaşın yalnızca askerî biçimlerine indirgenemez.

Soğuk Kaos, ancak belirsizliğin **kurumsallaştığı**, krizlerin **normalleştiği** ve çatışmanın **sürekli fakat düşük yoğunluklu** biçimler aldığı bağlamlarda analitik olarak anlamlı hâle gelmektedir.

2.7. Kavramsal Boşluk ve Soğuk Kaos'un Katkısı

Bu bölümde tartışılan literatür, çağdaş dünyanın birçok boyutunu başarıyla açıklamaktadır. Ancak belirsizliğin, krizin ve kontrolün **birlikte ve eşzamanlı** işlediği yeni bir rejimi bütünlüklü biçimde kavramsallaştırmakta yetersiz kalmaktadır. Soğuk Kaos, bu boşluğu doldurmayı amaçlayan bir kavramsal öneridir.

Bu yönüyle Soğuk Kaos, mevcut literatürle rekabet eden değil; onu **yeniden düzenleyen ve birleştiren** bir analitik çerçeve sunmaktadır.

3. Soğuk Kaos: Kavramsal Tanım ve Alt Tipler

Bu bölüm, Soğuk Kaos kavramının analitik sınırlarını açık biçimde tanımlamayı ve kavramın aşırı kapsayıcılık riskini azaltmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Soğuk Kaos, tekil ve homojen bir olgu olarak değil; farklı alanlarda farklı biçimlerde tezahür eden **çok katmanlı bir çatışma ve yönetim rejimi** olarak ele alınmaktadır. Kavramın gücü, her tür belirsizliği açıklamasından değil; belirli koşullar altında ortaya çıkan özgül bir iktidar mantığını tanımlamasından kaynaklanmaktadır.

3.1. Soğuk Kaos'un Kavramsal Tanımı

Soğuk Kaos, belirsizlik ve krizin geçici ya da istisnai durumlar olmaktan çıkarak **kurumsallaştığı, normalleştiği ve yönetsel bir kaynak** hâline geldiği bir rejimi ifade eder. Bu rejimde kaos, kontrol kaybı anlamına gelmez; aksine dağıtılan, yönlendirilen ve sürdürülen bir durum olarak işlev görür. Güç, açık askerî çatışmalar yoluyla değil; veri, enerji, ekonomi ve algı yönetimi gibi dolaylı araçlar üzerinden kullanılır.

Önemli bir ayrım olarak vurgulanmalıdır ki Soğuk Kaos, belirsizliğin merkezi ve bilinçli bir tasarımın ürünü olduğu varsayımına dayanmaz. Belirsizlik çoğu zaman karmaşık, çok aktörlü ve öngörülemeyen süreçlerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bu belirsizlik, ortaya çıktıktan sonra iktidar yapıları tarafından **araçsallaştırılmakta, yönetilmekte ve süreklileştirilmektedir**. Dolayısıyla Soğuk Kaos, niyetlere değil; **işlevlere ve sonuçlara** odaklanan bir kavramsallaştırmadır.

Bu çerçevede Soğuk Kaos, üç temel ölçüt üzerinden tanımlanabilir:

- (i) belirsizliğin olağan hâle gelmesi,
- (ii) krizlerin çözülmek yerine yönetilmesi,
- (iii) çatışmanın düşük yoğunluklu fakat sürekli biçimler alması.

Bu ölçütlerin birlikte var olmadığı bağlamlarda Soğuk Kaos kavramı analitik olarak geçerli değildir.

3.2. Alt Tipolojiye Duyulan İhtiyaç

Soğuk Kaos'un analitik keskinliğini koruyabilmesi için, farklı alanlarda ortaya çıkan tezahürlerinin ayrıştırılması gerekmektedir. Aksi hâlde kavram, çok geniş bir fenomen alanını kapsayarak açıklayıcı gücünü yitirme riski taşır. Bu nedenle bu makale, Soğuk Kaos'un üç temel alt tip üzerinden ele alınmasını önermektedir: **ekonomik, teknolojik** ve **siyasal** Soğuk Kaos. Bu tipoloji, kavramın falsifiye edilebilirliğini artırmayı ve ampirik çalışmalara zemin hazırlamayı amaçlamaktadır.

3.3. Ekonomik Soğuk Kaos

Ekonomik Soğuk Kaos, küresel ekonomi içinde belirsizlik ve kırılganlığın geçici dalgalanmalar olmaktan çıkarak **kalıcı bir yönetim koşulu** hâline gelmesini ifade eder. Enerji bağımlılıkları, tedarik zinciri kırılmaları, borçlanma rejimleri ve finansal dalgalanmalar, bu bağlamda yalnızca ekonomik sorunlar değil; siyasal ve jeopolitik araçlar olarak işlev görmektedir.

Bu alt tipte krizler, çözülmesi gereken anomaliler olarak değil; **yönetilebilir riskler** olarak ele alınır. Ekonomik istikrarsızlık, sürekli bir aciliyet hâli yaratarak siyasal müdahaleleri ve olağanüstü önlemleri meşrulaştırır. Böylece ekonomi, Soğuk Kaos rejiminde çatışmanın dolaylı fakat etkili bir alanına dönüşür.

3.4. Teknolojik Soğuk Kaos

Teknolojik Soğuk Kaos, veri akışları, algoritmik karar sistemleri ve dijital altyapılar üzerinden üretilen belirsizlik biçimlerini kapsamaktadır. Algoritmik iktidar, görünmez yönetim mekanizmaları ve gözetim kapitalizmi bu alt tipin merkezinde yer alır. Burada belirsizlik, teknolojinin kontrol edilemezliğinden değil; teknolojik süreçlerin **şeffaf olmayan biçimde yönlendirilmesinden** kaynaklanır.

Bu bağlamda teknoloji, hem belirsizlik üretme hem de belirsizliği yönetme kapasitesine sahiptir. Karar alma süreçlerinin otomatikleşmesi, sorumluluğun dağılması ve teknik zorunluluk söylemleri, siyasal hesap verebilirliği zayıflatır. Teknolojik Soğuk Kaos, bireylerin kullanıcılaşmasını ve davranışların algoritmik olarak yönlendirilmesini mümkün kılan temel altyapıyı oluşturur.

3.5. Siyasal Soğuk Kaos

Siyasal Soğuk Kaos, olağanüstü hâl mantığının süreklileşmesi ve kriz rejimlerinin normalleşmesiyle karakterize edilir. Güvenlik, istikrar ve risk söylemleri, demokratik denetim mekanizmalarının esnetilmesini meşrulaştıran araçlar hâline gelir. Siyasal karar alma süreçleri, normatif tartışmalardan ziyade teknik zorunluluklar ve aciliyet gerekçeleri üzerinden yürütülür.

Bu alt tipte siyaset, yapısal dönüşümler üretmekten ziyade **kriz yönetimi performanslarına** indirgenir. Siyasal Soğuk Kaos, belirsizliği ortadan kaldırmayı değil; onu yönetilebilir ve

sürdürülebilir kılmayı amaçlar. Bu durum, siyasal katılım biçimlerini dönüştürerek uzun vadeli kolektif taleplerin yerini anlık tepkilere bırakmasına yol açar.

3.6. Alt Tiplerin Birlikte İşleyişi

Bu üç alt tip, pratikte birbirinden yalıtılmış biçimde işlemez. Aksine ekonomik, teknolojik ve siyasal Soğuk Kaos çoğu zaman iç içe geçerek birbirini besler. Enerji krizleri teknolojik altyapılar üzerinden yönetilirken, siyasal olağanüstü hâl söylemleri ekonomik müdahaleleri meşrulaştırır. Bu etkileşim, Soğuk Kaos'un neden tekil bir olay değil; **sistematik bir rejim** olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir.

3.7. Kavramsal Sınırlar ve Falsifiye Edilebilirlik

Bu tipoloji, Soğuk Kaos'un her bağlamda otomatik olarak geçerli bir kavram olmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Geçici ve hızla çözümlenen krizler, belirsizliğin kurumsallaşmadığı durumlar ve çatışmanın açık biçimde askerî biçimler aldığı bağlamlar, Soğuk Kaos çerçevesinin dışında kalmaktadır. Bu sınırlar, kavramın analitik gücünü artırmakta ve onu ampirik sınamaya açık hâle getirmektedir.

4. Soğuk Savaş ile Soğuk Kaos Arasında Karşılaştırmalı Bir Analiz

Soğuk Kaos kavramının analitik gücü, onu önceleyen tarihsel çatışma rejimleriyle karşılaştırıldığında daha açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda **Soğuk Savaş**, hem bir referans noktası hem de Soğuk Kaos'un niteliksel farklılığını görünür kılan tarihsel bir karşıtlık sunmaktadır. Her iki dönem de açık sıcak savaşların sınırlı olduğu bir bağlamda şekillenmiş olsa da, çatışmanın mantığı, aktörleri ve işleyiş biçimleri bakımından köklü ayrımlar içermektedir.

4.1. Güç Yapısı ve Aktörlerin Dönüşümü

Soğuk Savaş dönemi, büyük ölçüde **devlet merkezli** ve **iki kutuplu** bir güç yapısına dayanıyordu. Çatışmanın asli aktörleri egemen devletlerdi; askerî kapasite, nükleer caydırıcılık ve ideolojik bloklaşma belirleyici unsurlar olarak öne çıkıyordu. Devlet dışı aktörler mevcut olsa da, çatışmanın yönünü tayin eden merkezi aktörler değildi.

Soğuk Kaos rejiminde ise aktör yapısı belirgin biçimde parçalanmıştır. Devletler hâlâ önemli olmakla birlikte, çok uluslu şirketler, teknoloji platformları, finansal ağlar, medya ekosistemleri ve algoritmik sistemler çatışma dinamiklerinin asli bileşenleri hâline gelmiştir. Güç, tekil merkezlerde yoğunlaşmak yerine **ağlar üzerinden dağılmakta** ve çoğu zaman kaynağı belirsiz bir nitelik kazanmaktadır. Bu parçalanma, sorumluluğun ve hesap verebilirliğin de bulanıklaşmasına yol açmaktadır.

4.2. Cephe Kavramının Anlamsızlaşması

Soğuk Savaş'ta cephe, coğrafi ve ideolojik olarak görece netti. Doğu–Batı ayrımı, askerî ittifaklar, sınırlar ve nüfuz alanları üzerinden somutlaştırılabiliyordu. Çatışma, sıcak savaşa dönüşme bile mekânsal olarak tanımlanabilir alanlarda sürdürülmekteydi.

Soğuk Kaos'ta ise cephe kavramı büyük ölçüde anlamını yitirmiştir. Çatışma, belirli bir coğrafyada yoğunlaşmak yerine **küresel ölçekte dağınık ve eşzamanlı** biçimde gerçekleşmektedir. Siber uzay, enerji hatları, finans piyasaları ve bilgi ağları, yeni çatışma alanları olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda cephe, fiziksel bir hattı değil; **akışların kesintiye uğratıldığı ya da yönlendirildiği noktaları** ifade etmektedir.

4.3. Zaman Mantığı: Krizden Sürekliliğe

Soğuk Savaş dönemi, uzun süreli olmakla birlikte, belirli kriz anları ve görece istikrar dönemleri üzerinden okunabilen bir zaman mantığına sahipti. Küba Füze Krizi gibi olaylar, istisnai yoğunlaşmalar olarak ortaya çıkmış; ardından dengeye yakın bir durum yeniden tesis edilmiştir.

Soğuk Kaos rejiminde ise zaman, süreksizlik ve belirsizlik üzerinden örgütlenmektedir. Çatışmanın başlangıcı ve bitişi net biçimde tanımlanamaz. Krizler, istisnai anlar olmaktan çıkarak **süreklilik kazanan bir yönetim biçimi** hâline gelir. Bu zamansal belirsizlik, siyasal karar alma süreçlerinde kalıcı bir aciliyet hissi üretir ve uzun vadeli düşünmeyi zorlaştırır.

4.4. Çatışma Araçlarının Dönüşümü

Soğuk Savaş'ta çatışma araçları ağırlıklı olarak askerî kapasite, silahlanma yarışı ve ideolojik propaganda üzerinden şekillenmiştir. Askerî güç kullanılmasa bile, tehdidin sürekli hissedilmesi çatışmanın temel dinamiğini oluşturmuştur.

Soğuk Kaos'ta ise askerî araçlar geri planda kalmakta; yerini ekonomik yaptırımlar, enerji bağımlılıkları, ticaret kısıtlamaları, siber müdahaleler ve bilgi manipülasyonu almaktadır. Bu araçlar, ani yıkımlar yaratmaktan ziyade **uzun vadeli aşındırma ve yönlendirme** işlevi görmektedir. Çatışma, görünmez fakat kalıcı bir nitelik kazanmaktadır.

4.5. Meşruiyet ve Söylemin Dönüşümü

Soğuk Savaş'ta meşruiyet, ideolojik anlatılar üzerinden inşa edilmiştir. Demokrasi, sosyalizm, özgürlük ve eşitlik gibi kavramlar, bloklar arası mücadelenin temel referans noktalarını oluşturmuştur. İktidar, büyük anlatılar aracılığıyla kendisini meşrulaştırmıştır.

Soğuk Kaos'ta ise ideolojik büyük anlatıların yerini **teknik ve yönetsel söylemler** almıştır. Güvenlik, istikrar, risk yönetimi ve piyasa işleyişi gibi kavramlar, müdahalelerin temel gerekçeleri olarak sunulmaktadır. Bu durum, siyasal kararların depolitize edilmesine ve kaçınılmaz teknik zorunluluklar olarak çerçevelenmesine yol açmaktadır.

4.6. Bireyin Konumundaki Değişim

Soğuk Savaş döneminde birey, ideolojik kamplar içinde konumlanan bir yurttaş olarak tanımlanıyordu. Siyasal öznellik, kolektif kimlikler ve uzun vadeli idealler etrafında şekillenmekteydi.

Soğuk Kaos rejiminde ise birey, giderek **kullanıcılaşan** bir özne hâline gelmektedir. Siyasal katılım, anlık memnuniyet, güvenlik hissi ve kişisel fayda beklentileri üzerinden tanımlanmakta; uzun vadeli kolektif talepler geri plana itilmektedir. Bu dönüşüm, demokrasinin işleyişi üzerinde derin etkiler yaratmaktadır.

4.7. Tarihsel Bir Kopuş Olarak Soğuk Kaos

Bu karşılaştırma, Soğuk Kaos'un Soğuk Savaş'ın güncellenmiş bir versiyonu olmadığını; aksine **niteliksel bir kopuşu** temsil ettiğini göstermektedir. Soğuk Kaos, çatışmayı askerî rekabetten çıkararak belirsizliğin yönetimine dayalı bir iktidar pratiğine dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, yalnızca uluslararası ilişkiler alanını değil; siyasal meşruiyetin, toplumsal denetimin ve bireysel öznellik biçimlerinin yeniden tanımlanmasını da beraberinde getirmektedir.

5. Belirsizliğin Kurumsallaşması ve Kriz Rejimi

Soğuk Kaos rejiminin ayırt edici niteliği, belirsizliği geçici bir durum ya da yönetilmesi gereken bir sapma olarak değil, **kurumsallaşmış bir yönetim zemini** olarak ele almasıdır. Bu bağlamda belirsizlik, iktidarın zayıflığını ya da kontrol kaybını değil; aksine çağdaş iktidar biçimlerinin **işlevsel bir bileşenini** temsil etmektedir. Krizler ise bu belirsizliğin görünür hâle geldiği, ancak ortadan kaldırılmak yerine süreklileştirildiği yapısal uğraklar olarak ortaya çıkmaktadır.

5.1. Krizin İstisnadan Normale Dönüşümü

Klasik siyasal düşüncede kriz, olağan düzenin askıya alındığı istisnai anları ifade eder. Kriz, müdahale gerektirir; müdahale ise düzenin yeniden tesisini amaçlar. Soğuk Kaos bağlamında bu mantık tersine çevrilmiştir. Krizler artık çözülmesi gereken geçici durumlar değil, **yönetimin süreklilik kazanan referans noktalarıdır**.

Ekonomik dalgalanmalar, güvenlik tehditleri, salgınlar, çevresel felaketler ve enerji arzı sorunları, bu çerçevede “olağanüstü” olarak değil; öngörülebilir ve yönetilebilir risk alanları olarak ele alınmaktadır. Böylece kriz, istisnai olmaktan çıkarak **normalleşmekte** ve süreklilik kazanmaktadır.

5.2. Olağanüstü Hâl Mantığının Süreklileşmesi

Soğuk Kaos rejiminde olağanüstü hâl, belirli zamanlarla sınırlı geçici bir tedbir olmaktan çıkarak **yönetimsel bir mantığa** dönüşmektedir. Güvenlik, istikrar ve risk söylemleri, hukukun

esnetilmesini ve siyasal karar alma süreçlerinin merkezîleştirilmesini meşrulaştıran araçlar hâline gelmektedir.

Bu durum, demokratik denetim mekanizmalarının zayıflamasına ve siyasal kararların teknik zorunluluklar olarak sunulmasına yol açmaktadır. Belirsizlik, bu bağlamda iktidara geniş bir manevra alanı sağlamakta; sürekli aciliyet hissi, siyasal itiraz ve müzakere alanlarını daraltmaktadır.

5.3. Kriz Yönetimi mi, Kriz Sürdürümü mü?

Soğuk Kaos bağlamında temel bir ayrım ortaya çıkmaktadır: krizlerin gerçekten yönetilmesi ile **kriz koşullarının sürdürülmesi** arasındaki fark. Bu makalenin temel argümanı, çağdaş iktidar biçimlerinin çoğu durumda krizleri ortadan kaldırmaktan ziyade, onları yönetilebilir ve süreklilik arz eden koşullar hâline getirdiği yönündedir.

Bu durum, krizlerin bilinçli olarak üretildiği varsayımını zorunlu kılmaz. Aksine krizler çoğu zaman yapısal, çok aktörlü ve öngörülemeyen süreçlerin sonucu olarak ortaya çıkar. Ancak ortaya çıktıktan sonra bu krizler, iktidar yapıları tarafından **araçsallaştırılmakta, yönlendirilmektedir**. Böylece kriz, yönetimin temel meşruiyet kaynaklarından biri hâline gelmektedir.

5.4. Belirsizlik ve Zamansal Sıkışma

Belirsizliğin kurumsallaşması, iktidarın zamanla kurduğu ilişkiyi de dönüştürmektedir. Soğuk Kaos rejiminde gelecek, planlanabilir bir ufuk olmaktan çıkarak **yönetilecek bir risk alanı** hâline gelmektedir. Uzun vadeli stratejilerin yerini, kısa vadeli kriz tepkileri almaktadır.

Bu zamansal sıkışma, yalnızca siyasal karar alma süreçlerini değil; toplumsal ve bireysel davranışları da etkilemektedir. Bireyler, geleceği kolektif biçimde tahayyül etmek yerine, mevcut belirsizlik koşullarına uyum sağlamaya yönlendirilmektedir. Böylece belirsizlik, yalnızca siyasal değil, aynı zamanda **psikososyal bir düzenleme aracı** olarak işlev görmektedir.

5.5. Kriz Rejiminin Toplumsal Sonuçları

Soğuk Kaos'un kriz rejimi, toplumsal ilişkiler üzerinde derin ve kalıcı etkiler yaratmaktadır. Sürekli belirsizlik hâli, güvensizlik duygusunu normalleştirirken; dayanışma ve kolektif eylem biçimlerini zayıflatmaktadır. Toplumsal aktörler, uzun vadeli yapısal talepler yerine, anlık güvenlik ve istikrar beklentileri etrafında hareket etmeye yönelmektedir.

Bu durum, siyasal katılımın niteliğini de dönüştürmektedir. Katılım, programatik ve kolektif talepler yerine, kriz anlarına verilen duygusal ve tepkisel yanıtlar üzerinden şekillenmektedir. Böylece siyaset, dönüştürücü bir alan olmaktan ziyade **kriz yönetimi performanslarına** indirgenmektedir.

5.6. Kriz Rejiminin Meşruiyet Üretimi

Soğuk Kaos rejiminde krizler, yalnızca yönetilen koşullar değil; aynı zamanda **meşruiyet üreten araçlar** hâline gelmektedir. Sürekli risk ve belirsizlik söylemi, siyasal kararların sorgulanmasını zorlaştırmakta; alternatif politikalar sorumsuz ya da tehlikeli olarak çerçevelenmektedir.

Bu bağlamda kriz, siyasal iktidarın hesap verebilirliğini azaltan bir perde işlevi görmektedir. Kriz koşulları altında alınan kararlar, geçici ve zorunlu tedbirler olarak sunulmakta; ancak bu tedbirler çoğu zaman kalıcı hâle gelmektedir.

5.7. Soğuk Kaos'ta Belirsizliğin İşlevi

Bu bölümün ortaya koyduğu üzere, Soğuk Kaos'ta belirsizlik bir sorun değil; **işlevsel bir iktidar tekniğidir**. Belirsizlik, hem müdahaleyi meşrulaştırmakta hem de siyasal ve toplumsal alanı yeniden düzenlemektedir. Kriz rejimi, bu belirsizliği sürekli kılarak iktidarın hareket alanını genişletmektedir.

6. Kontrol Toplumu, Algoritmik İktidar ve Kullanıcılaşan Birey

Soğuk Kaos rejiminin sürdürülebilirliği, yalnızca makro düzeydeki kriz ve belirsizlik yönetimine değil; aynı zamanda bireylerin bu rejimle kurduğu gündelik ilişkilere bağlıdır. Bu bağlamda Soğuk Kaos, bireyi pasif bir mağdur olarak değil; belirli davranış kalıpları ve algı çerçeveleri içinde yeniden üretilen bir özne olarak ele alır. Kontrol toplumu ve algoritmik iktidar tartışmaları, bu özneleşme sürecini anlamak açısından merkezi bir öneme sahiptir.

6.1. Disiplin Toplumundan Kontrol Toplumuna

Foucault'nun disiplin toplumu analizi, iktidarın bireyler üzerindeki etkisini kapalı mekânlar, normlar ve kurumsal denetim mekanizmaları üzerinden açıklamıştır. Okul, fabrika, hastane ve hapisane gibi kurumlar, disiplinin somutlaştığı alanlar olarak işlev görmüştür. Deleuze ise bu yapının yerini giderek **kontrol toplumunun** aldığını ileri sürerek, iktidarın daha akışkan, sürekli ve görünmez biçimler kazandığını vurgulamıştır.

Soğuk Kaos rejimi, kontrol toplumu mantığını küresel kriz rejimleriyle birleştirmektedir. Denetim artık belirli mekânlarla sınırlı değildir; veri akışları, dijital platformlar ve algoritmik karar sistemleri aracılığıyla süreklilik kazanmıştır. Bu durum, bireyin davranışlarının önceden sınırlandırılmasından ziyade, **anlık yönlendirilmesine** olanak tanımaktadır.

6.2. Algoritmik İktidarın İşleyişi

Algoritmik iktidar, karar alma süreçlerinin teknik sistemlere devredilmesiyle ortaya çıkan yeni bir güç biçimini ifade eder. Bu iktidar biçimi, çoğu zaman tarafsızlık, verimlilik ve nesnellik söylemleriyle meşrulaştırılmaktadır. Ancak algoritmalar, yalnızca teknik araçlar değil; belirli değerleri, öncelikleri ve çıkarları yansıtan siyasal yapılardır.

Soğuk Kaos bağlamında algoritmik iktidar, belirsizliği azaltmak yerine çoğu zaman **yeniden üretmektedir**. Kararların nasıl alındığına dair şeffaflığın azalması, sorumluluğun dağılması ve teknik zorunluluk söylemleri, siyasal hesap verebilirliği zayıflatmaktadır. Böylece belirsizlik, bireyler açısından kaçınılmaz bir yaşam koşulu hâline gelmektedir.

6.3. Gözetim Kapitalizmi ile İlişki

Zuboff'un gözetim kapitalizmi kavramsallaştırması, bireysel davranışların veri hâline getirilmesi ve bu verilerin ekonomik ve siyasal amaçlarla kullanılması sürecini ayrıntılı biçimde analiz eder. Soğuk Kaos, bu yaklaşımı reddetmez; aksine onu **makro düzeyde tamamlar**. Gözetim kapitalizmi, mikro düzeyde davranışların nasıl yönlendirildiğini gösterirken; Soğuk Kaos bu yönlendirmelerin kriz rejimleriyle nasıl bütünleştiğini ortaya koyar.

Bu bütünleşme, bireyin yalnızca tüketici ya da yurttaş olarak değil; **kullanıcı** olarak yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır. Kullanıcı, sürekli ölçülen, yönlendirilen ve optimize edilen bir özne biçimini ifade eder.

6.4. Vatandaştan Kullanıcıya: Siyasal Öznenin Dönüşümü

Soğuk Kaos rejiminde birey, kolektif haklar ve uzun vadeli siyasal hedefler etrafında tanımlanan bir yurttaş olmaktan giderek uzaklaşmaktadır. Bunun yerine birey, platformlar, uygulamalar ve hizmetler aracılığıyla tanımlanan bir kullanıcıya dönüşmektedir. Siyasal katılım, bu bağlamda programatik taleplerden ziyade **anlık memnuniyet, güvenlik hissi ve kişisel fayda** beklentileri üzerinden şekillenmektedir.

Bu dönüşüm, demokratik siyasetin temel dinamiklerini etkilemektedir. Kullanıcılaşan birey, yapısal sorunlara kolektif çözümler üretmek yerine, mevcut belirsizlik koşulları içinde bireysel uyum stratejileri geliştirmeye yönlendirilmektedir. Böylece siyasal alan, dönüştürücü bir mücadele alanı olmaktan ziyade, **yönetilen bir deneyim** hâline gelmektedir.

6.5. Algı Yönetimi ve Duygusal Düzenleme

Soğuk Kaos rejiminde kontrol, yalnızca davranışlar üzerinden değil; algılar ve duygular üzerinden de kurulmaktadır. Sürekli kriz söylemi, korku, belirsizlik ve güvensizlik duygularını normalleştirirken; aynı zamanda hızlı çözümler ve teknik müdahaleler beklentisini güçlendirmektedir. Bu duygusal düzenleme, bireylerin siyasal taleplerini sınırlandıran önemli bir mekanizma olarak işlev görmektedir.

Algı yönetimi, bu bağlamda propaganda ya da yanlış bilgiyle sınırlı değildir. Daha çok, hangi sorunların görünür kılındığı ve hangi alternatiflerin düşünülmez hâle getirildiği üzerinden işlemektedir. Soğuk Kaos, bu görünürlük rejimini kriz yönetimiyle birleştirerek etkisini artırmaktadır.

6.6. Kullanıcılaşmanın Toplumsal Sonuçları

Kullanıcılaşan birey modeli, toplumsal dayanışma biçimlerini zayıflatmakta ve kolektif eylem kapasitesini sınırlamaktadır. Bireyler, belirsizlik karşısında ortak talepler üretmek yerine, kişisel risk yönetimi stratejilerine yönelmektedir. Bu durum, toplumsal eşitsizlikleri derinleştirirken; siyasal katılımın niteliğini de dönüştürmektedir.

Soğuk Kaos rejimi, bu bireysel uyum stratejilerini teşvik ederek kendi sürekliliğini güvence altına almaktadır. Kullanıcılaşan birey, belirsizlikle baş etmeyi öğrenirken; belirsizliğin kaynağını sorgulama kapasitesini büyük ölçüde yitirmektedir.

6.7. Eleştirel Bir Değerlendirme

Bu bölümün ortaya koyduğu üzere, Soğuk Kaos yalnızca yapısal bir kriz rejimi değil; aynı zamanda **özne üreten bir iktidar biçimidir**. Kontrol toplumu, algoritmik iktidar ve gözetim kapitalizmi, bu özneleşme sürecinin tamamlayıcı unsurları olarak işlev görmektedir. Bireyin kullanıcılaşması, Soğuk Kaos'un en görünmez fakat en etkili sonuçlarından biridir.

7. Soğuk Kaos'a Karşı Olası Direnişler ve Alternatifler

Soğuk Kaos rejimi, belirsizliğin kurumsallaşması ve krizlerin süreklileşmesi üzerinden işleyen güçlü bir yönetim biçimi sunmakla birlikte, mutlak ve kaçınılmaz bir düzen olarak ele alınamaz. Bu bölüm, Soğuk Kaos'un yarattığı iktidar ilişkilerinin **karşı stratejilere kapalı olmadığı** varsayımından hareketle, eleştirel düşünce ve pratik düzeyde ortaya çıkan alternatifleri tartışmayı amaçlamaktadır.

7.1. Ağ-Temelli Direniş Biçimleri

Hardt ve Negri'nin çokluk ve ağ-toplumuna ilişkin analizleri, iktidarın dağınık ve merkezsiz biçimler kazandığı bir dünyada direnişin de benzer biçimde örgütlenebileceğini ileri sürer. Soğuk Kaos rejiminde iktidar, tekil merkezlerden ziyade ağlar üzerinden işlediği için, karşı stratejiler de hiyerarşik olmayan, esnek ve çoğul biçimler almak durumundadır.

Bu bağlamda direniş, klasik anlamda devlet karşıtı siyasal mücadelelerden ziyade, **akışları kesintiye uğratan, bilgi dolaşımını yeniden yönlendiren ve algoritmik görünürlüğü dönüştüren** pratikler üzerinden şekillenmektedir. Bu tür ağ-temelli direnişler, Soğuk Kaos'un görünmez ve süreklilik arz eden yapısına karşı parçalı fakat etkili müdahaleler sunabilmektedir.

7.2. Dijital Aktivizm ve Karşı-Görünürlük

Castells'in dijital ağlar ve iletişim gücüne ilişkin çalışmaları, siyasal mücadelenin giderek medya ve iletişim altyapıları üzerinden yürütüldüğünü ortaya koymaktadır. Soğuk Kaos bağlamında dijital aktivizm, yalnızca bilgi yayma aracı değil; aynı zamanda **kriz söylemlerini sorgulama ve alternatif anlatılar üretme** kapasitesi taşımaktadır.

Karşı-görünürlük pratikleri, hangi krizlerin doğal ve kaçınılmaz olarak sunulduğunu, hangilerinin ise siyasal tercihler sonucu derinleştiğini görünür kılmayı hedefler. Bu yönüyle dijital aktivizm, Soğuk Kaos'un algı yönetimi mekanizmalarına karşı önemli bir eleştirel alan açmaktadır. Ancak bu alanın da platform kapitalizmi ve algoritmik filtreler tarafından sınırlandırıldığı unutulmamalıdır.

7.3. Kurumsal ve Hukuksal Karşı Mekanizmalar

Soğuk Kaos rejimi, olağanüstü hâl mantığının süreklileşmesi üzerinden demokratik denetimi zayıflatmaktadır. Bu nedenle karşı stratejilerin yalnızca toplumsal hareketler düzeyinde değil, **kurumsal ve hukuksal mekanizmalar** aracılığıyla da geliştirilmesi gerekmektedir. Şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılık ilkeleri, kriz yönetimi söylemleri karşısında yeniden merkezî hâle getirilmelidir.

Bu bağlamda direnç, krizi bütünüyle ortadan kaldırma iddiası taşımak zorunda değildir. Daha sınırlı fakat somut hedefler—örneğin kriz gerekçesiyle alınan kararların sürekliliğinin sorgulanması, geçici önlemlerin kalıcılaşmasının önlenmesi—Soğuk Kaos rejiminin etkilerini sınırlayabilecek önemli adımlar olarak değerlendirilebilir.

7.4. Eleştirel Düşüncenin Rolü

Soğuk Kaos'a karşı en temel direnç biçimlerinden biri, belirsizliği doğal ve kaçınılmaz olarak kabul etmeyi reddeden **eleştirel düşüncedir**. Kavramın kendisi, bu makalede yalnızca betimleyici bir araç değil; aynı zamanda çağdaş dünyayı adlandırma ve sorgulama girişimi olarak konumlandırılmaktadır.

Bu bağlamda eleştirel teori, Soğuk Kaos'u mutlak bir kader olarak değil; tarihsel, siyasal ve toplumsal koşulların ürünü olan bir rejim olarak ele almayı mümkün kılar. Bu yaklaşım, alternatif düzen tahayyüllerinin tamamen ortadan kalkmadığını; ancak ciddi biçimde baskılandığını göstermektedir.

8. Ampirik Bir Vaka Olarak COVID-19 Pandemi Yönetimi

Soğuk Kaos kavramının açıklayıcılığını somutlaştırmak amacıyla bu bölüm, kısa fakat analitik bir vaka incelemesi sunmaktadır. COVID-19 pandemisi, belirsizliğin ve krizin küresel ölçekte **eşzamanlı, süreklileşmiş ve çok katmanlı** biçimde nasıl yönetildiğini göstermesi bakımından uygun bir örnek teşkil etmektedir.

Pandeminin ilk aşamasında ortaya çıkan belirsizlik, büyük ölçüde epidemiyolojik bilinmezliklerden kaynaklanmaktaydı. Ancak süreç ilerledikçe belirsizlik yalnızca bilimsel bir sorun olmaktan çıkmış; siyasal, ekonomik ve yönetsel kararların merkezî bir unsuru hâline gelmiştir. Salgının ne zaman sona ereceği, hangi önlemlerin “geçici” olduğu ve normalleşmenin ne anlama geldiği gibi sorular, sürekli ertelenmiş ve açık bırakılmıştır.

Bu durum, krizin çözülmesinden ziyade **yönetilmesine** odaklanan bir rejimin oluşmasına yol açmıştır. Olağanüstü hâl önlemleri birçok ülkede süreklilik kazanmış; veri takibi, hareket kısıtlamaları ve algoritmik risk sınıflandırmaları normal yönetim araçları hâline gelmiştir. Pandemi bu yönüyle, Soğuk Kaos'un temel ölçütlerini karşılayan bir vaka sunmaktadır: belirsizliğin olağanlaşması, kriz yönetiminin sürekliliği ve düşük yoğunluklu fakat kalıcı bir yönetim biçimi.

Bu vaka, Soğuk Kaos'un krizlerin bilinçli olarak "üretilmesini" değil; ortaya çıkan belirsizliğin **araçsallaştırılmasını ve kurumsallaştırılmasını** açıklayan bir kavram olduğunu somut biçimde göstermektedir.

9. Soğuk Kaos'un Operasyonel Göstergeleri

Soğuk Kaos'un analitik geçerliliğini artırmak ve gelecekteki ampirik çalışmalara zemin hazırlamak amacıyla, bu bölüm kavramın alt tipleri için **operasyonel göstergeler** önermektedir. Bu göstergeler, Soğuk Kaos'un ölçülebilir ve karşılaştırılabilir hâle getirilmesini amaçlamaktadır.

9.1. Ekonomik Soğuk Kaos Göstergeleri

- Yüksek enerji ithalat bağımlılığı
- Enerji fiyatlarında aşırı oynaklık
- Finansal volatilité endekslerinde (VIX vb.) süreklilik
- Tedarik zinciri kırılabilirlik göstergeleri
- Sürekli "acil ekonomik önlem" paketleri

9.2. Teknolojik Soğuk Kaos Göstergeleri

- Algoritmik karar sistemlerinin şeffaf olmaması
- Veri toplama ve gözetim kapasitesinin olağanlaşması
- Dijital altyapı bağımlılığı
- Siber güvenlik tehditlerinin sürekliliği
- Teknik zorunluluk söylemlerinin yaygınlığı

9.3. Siyasal Soğuk Kaos Göstergeleri

- Olağanüstü hâl yetkilerinin kalıcılaşması
- Kriz gerekçesiyle demokratik denetimin askıya alınması
- Karar alma süreçlerinin merkezîleştirilmesi
- Siyasal katılımın kriz anlarına indirgenmesi

Bu göstergeler, Soğuk Kaos'un **her bağlamda geçerli olmadığını**, yalnızca belirli eşiklerin aşıldığı durumlarda analitik olarak anlamlı hâle geldiğini göstermektedir. Böylece kavram, felsefi edilebilir ve ampirik olarak sınanabilir bir çerçeve kazanır.

10. “Yeni Savaşlar” Yaklaşımı ile İlişki

Mary Kaldor’un “Yeni Savaşlar” yaklaşımı, çağdaş çatışmaların askerî olmayan boyutlarını anlamak açısından önemli bir teorik katkı sunmaktadır. Kaldor, modern çatışmaların düzenli ordular arasında değil; kimlik siyaseti, ekonomik çıkarlar ve sivil alanların militarizasyonu üzerinden yürütüldüğünü ileri sürmektedir.

Soğuk Kaos, bu yaklaşımı reddetmez; ancak onu daha geniş bir yönetim çerçevesine yerleştirir. Yeni Savaşlar literatürü, çatışmanın **nasil yürütüldüğüne** odaklanırken; Soğuk Kaos, çatışmanın **neden süreklileştiğini** ve neden çözülmek yerine yönetildiğini analiz eder. Bu bağlamda Soğuk Kaos, Yeni Savaşlar yaklaşımını askerî alandan çıkararak ekonomik, teknolojik ve yönetsel alanlara doğru genişletmektedir.

11. Normatif Ufuk: Demokratik İnovasyon Olanakları

Soğuk Kaos rejimi, demokratik siyaseti daraltan güçlü mekanizmalar üretmekle birlikte, normatif açıdan tamamen kapalı bir ufuk sunmamaktadır. Aksine bu rejim, yeni demokratik taleplerin ve inovasyon alanlarının da ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

Bu bağlamda dijital haklar, veri egemenliği ve algoritmik şeffaflık talepleri, Soğuk Kaos’a karşı geliştirilen önemli normatif karşılıklar olarak değerlendirilebilir. Açık algoritmalar, kamusal veri denetimi, dijital katılım mekanizmaları ve şeffaf kriz yönetimi modelleri, belirsizliğin mutlak bir kader olmadığını göstermektedir.

Bu normatif perspektif, Soğuk Kaos’u yalnızca bir teşhis aracı değil; aynı zamanda **demokratik yeniden düşünme çağrısı** olarak konumlandırmaktadır.

12. Genel Sonuç ve Gelecek Araştırmalar

Bu çalışma, çağdaş küresel düzenin belirsizlik, kriz ve çatışma biçimlerini açıklamak amacıyla **Soğuk Kaos** kavramını analitik bir çerçeve olarak önermiştir. Soğuk Kaos, ne klasik savaş rejimlerinin güncellenmiş bir versiyonu ne de geçici kriz durumlarını açıklayan geniş ve muğlak bir üst kavram olarak ele alınmıştır. Aksine çalışma, belirsizliğin kurumsallaştığı, krizlerin normalleştiği ve çatışmanın düşük yoğunluklu fakat sürekli biçimler aldığı özgül bir yönetim rejimini kavramsallaştırmayı amaçlamıştır.

Makale boyunca Soğuk Kaos, mevcut literatürle sistematik biçimde karşılaştırılmıştır. Hibrit savaş, gri bölge çatışmaları, risk toplumu, kontrol toplumu ve “Yeni Savaşlar” yaklaşımlarıyla kurulan ilişki, kavramın bu literatürleri dışlamayan; ancak belirsizliğin **yönetsel işlevine** odaklanarak onları tamamlayan bir katkı sunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Soğuk Kaos, çatışmanın yalnızca askerî biçimlerine değil; ekonomik, teknolojik ve siyasal alanlara yayılan süreklileşmiş bir kriz rejimine işaret etmektedir.

Çalışmanın önemli katkılarından biri, Soğuk Kaos’un **alt tipler** üzerinden ele alınmasıdır. Ekonomik, teknolojik ve siyasal Soğuk Kaos ayrımı, kavramın aşırı kapsayıcılık riskini

azaltmakta ve analitik sınırlarını netleştirmektedir. Bu tipoloji, Soğuk Kaos'un her bağlamda geçerli olmadığını; yalnızca belirsizliğin kurumsallaştığı ve krizlerin yönetim tekniği hâline geldiği durumlarda açıklayıcı güce sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece kavram, falsifiye edilebilir ve ampirik olarak sınanabilir bir çerçeve kazanmıştır.

Ampirik katkı açısından makale, COVID-19 pandemi yönetimini kısa bir vaka olarak ele alarak Soğuk Kaos'un açıklama gücünü somutlaştırmıştır. Pandemi süreci, belirsizliğin çözülmek yerine yönetildiği; olağanüstü önlemlerin süreklilik kazandığı ve algoritmik yönetim araçlarının normalleştiği bir rejimi görünür kılmıştır. Bu vaka, Soğuk Kaos'un krizlerin bilinçli biçimde “üretilmesini” değil; ortaya çıkan belirsizliğin **araçsallaştırılmasını ve kurumsallaştırılmasını** açıklayan bir kavram olduğunu göstermektedir.

Makale ayrıca, Soğuk Kaos'un yalnızca makro düzeydeki iktidar ilişkileriyle sınırlı olmadığını; bireyin özneleşme biçimlerini de derinden etkilediğini ortaya koymuştur. Kontrol toplumu, algoritmik iktidar ve gözetim kapitalizmi bağlamında ele alınan **kullanıcılaşan birey**, bu rejimin en görünmez fakat en etkili sonuçlarından biri olarak değerlendirilmiştir. Siyasal katılımın uzun vadeli kolektif taleplerden ziyade anlık güvenlik ve memnuniyet beklentilerine indirgenmesi, Soğuk Kaos'un demokratik siyaset üzerindeki dönüştürücü etkisini ortaya koymaktadır.

Normatif açıdan çalışma, Soğuk Kaos'u kaçınılmaz ve mutlak bir düzen olarak sunmaktan özellikle kaçınmıştır. Dijital haklar, veri egemenliği, algoritmik şeffaflık ve ağ-temelli direniş biçimleri, bu rejime karşı geliştirilebilecek demokratik karşılıklar olarak ele alınmıştır. Bu perspektif, Soğuk Kaos'u yalnızca bir teşhis aracı değil; aynı zamanda çağdaş dünyayı eleştirel biçimde yeniden düşünmeye yönelik bir teorik çağrı olarak konumlandırmaktadır.

Gelecek Araştırmalar

Bu çalışma, Soğuk Kaos'u kapalı ve tamamlanmış bir teori olarak değil; **açık bir araştırma programı** olarak önermektedir. Gelecek çalışmalar, farklı bölgesel bağlamlarda enerji krizleri, siber çatışmalar, finansal istikrarsızlıklar ve iklim kaynaklı acil durumlar üzerinden Soğuk Kaos'un ampirik sınamalarını gerçekleştirebilir. Ayrıca önerilen operasyonel göstergeler kullanılarak karşılaştırmalı analizler yapılması, kavramın açıklayıcı gücünü daha da güçlendirecektir.

Sonuç olarak Soğuk Kaos, çağdaş dünyayı tanımlayan belirsizlik ve kriz hâlini adlandırmaya yönelik kavramsal bir girişimdir. Bu kavram, hem akademik tartışmalara analitik bir katkı sunmakta hem de demokratik siyaset ve eleştirel düşünce için yeni soru ve imkânlar üretmektedir.

KAYNAKÇA

Agamben, G. (2005). *State of exception*. University of Chicago Press.

Beck, U. (1992). *Risk society: Towards a new modernity*. Sage.

Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford University Press.

Castells, M. (2012). *Networks of outrage and hope: Social movements in the Internet age*. Polity.

Deleuze, G. (1992). Postscript on the societies of control. *October*, 59, 3–7.

European Commission. (2022). *REPowerEU: Joint European action for more affordable, secure and sustainable energy*. Publications Office of the European Union.

Foucault, M. (2007). *Security, territory, population: Lectures at the Collège de France, 1977–1978*. Palgrave Macmillan.

Hardt, M., & Negri, A. (2000). *Empire*. Harvard University Press.

Hardt, M., & Negri, A. (2004). *Multitude: War and democracy in the age of empire*. Penguin.

Kaldor, M. (2012). *New and old wars: Organized violence in a global era* (3rd ed.). Polity Press.

Schmitt, C. (2005). *Political theology: Four chapters on the concept of sovereignty* (G. Schwab, Trans.). University of Chicago Press. (Original work published 1922)

Tooze, A. (2018). *Crashed: How a decade of financial crises changed the world*. Viking.

Tooze, A. (2021). *Shutdown: How COVID shook the world's economy*. Viking.

United Nations Development Programme. (2020). *Human development report 2020: The next frontier—Human development and the Anthropocene*. UNDP.

World Health Organization. (2020). *Managing epidemics: Key facts about major deadly diseases*. WHO.

Zuboff, S. (2019). *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. PublicAffairs.